

UCHWAŁA NR 287/2025
PAŃSTWOWEJ KOMISJI WYBORCZEJ
z dnia 8 grudnia 2025 r.

w sprawie sprawozdania partii politycznej Unia Polskich Ugrupowań
Monarchistycznych o źródłach pozyskania środków finansowych w 2024 r.

Państwowa Komisja Wyborcza, na podstawie art. 38a ust. 1 pkt 3 i ust. 2 pkt 4 ustawy z dnia 27 czerwca 1997 r. o partiach politycznych (Dz. U. z 2023 r. poz. 1215),

postanawia

odrzuć sprawozdanie partii politycznej Unia Polskich Ugrupowań Monarchistycznych o źródłach pozyskania środków finansowych, w tym o kredytach bankowych i warunkach ich uzyskania oraz o wydatkach poniesionych ze środków Funduszu Wyborczego w 2024 r. **z powodu naruszenia** art. 24 ust. 1 w związku z art. 24 ust. 7 i art. 25 ust. 1 ustawy o partiach politycznych.

Uzasadnienie

Partia polityczna Unia Polskich Ugrupowań Monarchistycznych (EwP 136) przedłożyła Państwowej Komisji Wyborczej sprawozdanie o źródłach pozyskania środków finansowych, w tym o kredytach bankowych i warunkach ich uzyskania oraz o wydatkach poniesionych ze środków Funduszu Wyborczego w 2024 r. z zachowaniem terminu określonego w art. 38 ust. 1 ustawy o partiach politycznych.

Sprawozdanie zostało sporządzone według wzoru określonego w załączniku do rozporządzenia Ministra Finansów z dnia 27 września 2023 r. w sprawie sprawozdania o źródłach pozyskania środków finansowych (Dz. U. poz.2076).

Żaden z uprawnionych podmiotów, wymienionych w art. 34a ust. 5 w związku z art. 38a ust. 1 ustawy o partiach politycznych, nie zgłosił zastrzeżeń do sprawozdania.

Państwowa Komisja Wyborcza, na podstawie przedłożonych dokumentów oraz wyjaśnień Partii stwierdziła, co następuje.

W sprawozdaniu o źródłach pozyskania środków finansowych, w tym o kredytach bankowych i warunkach ich uzyskania oraz o wydatkach poniesionych ze środków Funduszu Wyborczego w poprzednim roku kalendarzowym partia polityczna Unia Polskich Ugrupowań Monarchistycznych wykazała, że w okresie sprawozdawczym pozyskała środki w wysokości 108 197,00 zł, na które złożyły się:

- środki pochodzące od osób fizycznych w kwocie 38 317,00 zł, w tym: składki członkowskie w kwocie nieprzekraczającej od jednego wpłacającego w jednym roku wysokości minimalnego miesięcznego wynagrodzenia za pracę (5167,00 zł) oraz darowizny pieniężne (33 150,00 zł);
- środki pochodzące z działalności własnej, o której mowa w art. 27 ustawy o partiach politycznych: 69 880,00 zł.

Wszystkie środki finansowe gromadzone były na bieżącym rachunku bankowym o nr 14 1020 5226 0000 6102 0184 8209 prowadzonym w PKO Bank Polski S.A.

Pozyskane środki finansowe pochodziły, zgodnie z art. 25 ust. 1 ustawy o partiach politycznych, od obywateli polskich mających stałe miejsce zamieszkania na terenie Rzeczypospolitej Polskiej, mieściły się w dopuszczalnym limicie wpłat od jednej osoby, określonym w art. 25 ust. 4 tej ustawy, a forma ich wpłat była zgodna z określoną w art. 25 ust. 5 tego aktu prawnego.

Partia wypełniając sprawozdanie całkowicie pominęła wykazy szczegółowych źródeł pozyskania środków finansowych oraz wydatków poniesionych ze środków Funduszu Wyborczego, które stanowią integralną część sprawozdania. Nieprawidłowość ta oznacza, że Partia sporządziła sprawozdanie niezgodnie ze stanem faktycznym. Naruszyła tym ustawowy obowiązek sprawozdawczy, określony w art. 38 ust. 1 ustawy o partiach politycznych w związku z przepisami rozporządzenia Ministra Finansów w sprawie sprawozdania o źródłach pozyskiwania środków finansowych. Uchybienie to, na podstawie art. 38a ust. 2 i 3 ustawy o partiach politycznych, nie stanowi przesłanki do odrzucenia sprawozdania Partii.

Partia nie posiadała w okresie sprawozdawczym Funduszu Wyborczego i nie uczestniczyła w przeprowadzonych w 2024 r. wyborach.

Z historii rachunku bankowego Partii, jak i z przedstawionych przez Partię wyjaśnień wynika jednak, że jeden z zakupów związanych z bieżącą działalnością Partii został opłacony ze środków własnych osoby fizycznej, a następnie kwota środków wydatkowanych przez tę osobę na opłacenie zakupu na rzecz Partii Unia Polskich Ugrupowań Monarchistycznych zwrócona została tej osobie przelewem ze wskazanego wyżej rachunku bieżącego Partii. Sytuacja ta dotyczyła płatności w kwocie 409,97 zł, dokonanej w dniu 30 kwietnia 2024 r., za którą zwrot – opisany jako: „zwrot środków zapłaconych prywatną kartą kredytową, faktura do paragonu nr S072/240430423002, zakup dysku zewnętrznego TOSHIBA i dwóch pamięci”, dokonany został przez Partię w dniu 1 maja 2024 r.

Taki sposób dokonania zakupu na rzecz partii politycznej Unia Polskich Ugrupowań Monarchistycznych przez osobę fizyczną oraz dokonanie przez Partię zwrotu poniesionego wydatku na ten zakup przez tę osobę, potwierdziła sama Partia w piśmie z 25 października 2025 r., przedstawiając w załączeniu do niego kserokopię faktury zakupu z dnia 30 kwietnia 2024 r. Sytuacja, w której osoba fizyczna dokonała zakupu na rzecz Partii opłacając go z własnych środków finansowych, a następnie Partia dokonała na rzecz tej osoby zwrotu równowartości wydatkowanych przez nią środków finansowych oznacza, że osoba ta udzieliła Partii pożyczki, a Partia pożyczkę tę przyjęła, co potwierdziła dokonując następnie jej zwrotu.

Sąd Najwyższy, rozpatrując skargi na odrzucenie sprawozdań finansowych partii politycznych, wielokrotnie jednoznacznie zakwalifikował opisane wyżej operacje finansowe, jako niedozwolone „swoiste kredytowanie przez osoby fizyczne” (postanowienia Sądu Najwyższego z 25 września 2009 r., III SW 47/09 oraz z 18 listopada 2010 r., III SW 390/10 i III SW 391/10, czy z 25 lutego 2015 r., III SW 1/15 oraz z 20 czerwca 2023 r., I NSW 8/22); podobnie w postanowieniach z 9 czerwca 2011 r., III SW 2/11 i III SW 3/11 oraz z 5 maja 2015 r., III SW 7/15 – odnośnie do finansowania komitetów wyborczych).

Środki uzyskane w ten sposób, a zatem tytułem bezpodstawnego wzbogacenia, nie mogą stanowić składnika majątku partii. Sąd stwierdził przy tym, że dopuszczalne źródła finansowania partii określone zostały w art. 24 ustawy o partiach politycznych. Są nimi składki członkowskie, darowizny, spadki, zapisy, dochody

z majątku partii oraz dotacje i subwencje (art. 24 ust. 1 ustawy o partiach politycznych). Katalog określony w art. 24 ust. 1 ustawy o partiach politycznych jest zamknięty, gdyż inne środki pieniężne, czy wartości niepieniężne nie mogą składać się na majątek partii politycznej. Partia może jeszcze zaciągnąć kredyt bankowy na cele statutowe (art. 24 ust. 7 ustawy o partiach politycznych). Finansowanie partii politycznej ze środków z pożyczki, stanowi zatem naruszenie art. 24 ust. 1 w związku z ust. 7 i art. 25 ust. 1 ustawy o partiach politycznych. Dokonywanie zakupów przez osobę fizyczną z jej własnych środków na rzecz partii, a następnie dokonanie jej, ze środków partii, zwrotu równowartości środków wydatkowanych przez nią na zakupy dokonane na rzecz partii, stanowi pożyczkę udzieloną tej partii przez osobę fizyczną, a tym samym stanowi niedozwolone źródło finansowania partii. Majątek partii politycznej, w tym jej środki finansowe, nie mogą bowiem pochodzić z pożyczek – i to bez względu na to, czy pożyczki te zostały udzielane przez osoby fizyczne, czy też przez inne podmioty świadczące tego typu usługi. Osoby fizyczne mogą świadczyć na rzecz partii politycznej, zarówno środki finansowe, jak i wartości niepieniężne, ale wyłącznie w zgodzie z regulacjami ustawy o partiach politycznych. Niedopuszczalne jest zatem finansowanie partii politycznej przez osobę fizyczną jeśli sposób tego finansowania jest niezgodny z art. 24 ust. 1 czy 7 tej ustawy.

Pozyskiwanie przez Partię środków z innych źródeł niż określone w art. 24 ust. 1 i 7 w związku z art. 25 ust 1 ustawy o partiach politycznych stanowi bezwarunkową przesłankę do odrzucenia sprawozdania finansowego partii politycznej na podstawie art. 38a ust 2 pkt 4 ustawy o partiach politycznych. Co istotne, ta regulacja ustawy nie pozostawia żadnego marginesu na ocenę Państwowej Komisji Wyborczej. W przypadku stwierdzenia przyjęcia lub pozyskania przez partię polityczną środków finansowych pochodzących z niedozwolonych źródeł, Państwowa Komisja Wyborcza zobowiązana jest do odrzucenia sprawozdania finansowego partii politycznej, bez względu na kwotę nielegalnie przyjętych przez tę partię środków finansowych. Bez znaczenia dla kwalifikacji tego typu praktyk pozostają kwestie dotyczące braku osiągnięcia przez partie korzyści majątkowej czy niska kwota pozyskana z nieuprawnionego źródła, tj. z naruszeniem art. 24 ust. 1 czy ust. 7 ustawy o partiach politycznych (zob. postanowienie Sądu Najwyższego z 9 kwietnia 2025 r., I NSW 2/25).

Przestrzeganie tej regulacji ustawy o partiach politycznych racjonalny ustawodawca uznał za na tyle fundamentalne i mające znaczenie dla finansowania partii politycznych, za odgrywające tak istotną rolę dla zapewnienia pluralizmu politycznego, że jego naruszenie wskazał jako to, które obligatoryjnie przesądza o odrzuceniu sprawozdania finansowego partii, bez względu na to, w jakiej kwocie środki przyjęła partia polityczna z niedozwolonego źródła, czy naruszenie to wynikało z nieświadomości osoby odpowiedzialnej za finanse partii, czy było zawinione, czy też nie. Nie pozostawia wątpliwości, że Państwowa Komisja Wyborcza obowiązana jest odrzucić sprawozdanie partii w razie potwierdzenia faktu przyjmowania lub pozyskiwania przez partię środków ze źródeł innych niż wymienione w art. 24 ust. 1 ustawy o partiach politycznych i ewentualnie z innych niż kredyty bankowe, o których jest mowa w art. 24 ust. 7 tej ustawy, niezależnie od ich wysokości i niezależnie od okoliczności, w jakich zostały przyjęte lub pozyskane. Przepis ten nie pozostawia żadnego pola do uznaniowości i miarkowania sankcji do wagi błędów popełnionych w sprawozdaniu finansowym partii (por. także postanowienie Sądu Najwyższego z 23 kwietnia 2002 r., III SW 4/02). Podjęcie przez Państwową Komisję Wyborczą innego rozstrzygnięcia w tej sprawie niż jednoznacznie wynikające z przywołanych regulacji Kodeksu wyborczego narażałoby ją na zarzut działania niezgodnego z prawem.

Stosownie do art. 39a ust. 1 ustawy o partiach politycznych, korzyści majątkowe przekazane partii z naruszeniem przepisów tego aktu prawnego (w przypadku Partii Unia Polskich Ugrupowań Monarchistycznych – 409,97 zł) podlegają przepadkowi na rzecz Skarbu Państwa. Jeżeli korzyść majątkowa została przyjęta, zużyta lub utracona, przepadkowi podlega jej równowartość (art. 39a ust. 3 tej ustawy).

Za Sądem Najwyższym, który odwołał się do orzecznictwa Trybunału Konstytucyjnego (wyrok z 13 lipca 2004 r., P 20/03), wskazać należy, że użycie w tym przypadku trybu oznajmującego „podlegają przepadkowi” oznacza działanie sankcji z mocy samego prawa. Innymi słowy przepadek następuje *ex lege*. Z kolei tego rodzaju sankcja, występująca z mocy samego prawa, działa na ogół *ex tunc*, to jest w chwili ziszczenia się niezgodnego z prawem stanu faktycznego. W sytuacjach, gdy

ustawodawca przewiduje wystąpienie określonych skutków prawnych z mocy samego prawa, rola sądu orzekającego sprowadza się do stwierdzenia, że ziszczyły się wymagane przez ustawę przesłanki zaistnienia skutku. Orzeczenie sądu ma charakter deklaracyjny. Sankcja przepadku ma charakter obligatoryjny i jej orzeczenie nie jest uzależnione od jakichkolwiek innych okoliczności, poza odrzuceniem przez organ wyborczy sprawozdania finansowego. Trybunał Konstytucyjny zwrócił przy tym uwagę, że od czasów starożytnych w europejskich porządkach prawnych obecna jest myśl, iż korzyści majątkowe uzyskane sprzecznie z prawem (*lucrum inhonestum vel illicitum*) nie korzystają z ochrony (zob. postanowienie Sądu Najwyższego z 6 lipca 2023 r., II NSNc 187/23).

W związku z tym przypadek korzyści majątkowej z mocy prawa wystąpił w momencie opłacenia ze środków własnych osoby fizycznej zakupów związanych z bieżącą działalnością partii politycznej. Późniejszy zwrot wydanych przez tę osobę środków jest irrelevantny z uwagi na wystąpienie przepadku w chwili ziszczenia się niezgodnego z prawem stanu faktycznego. Co więcej, zwrot ten potwierdza tylko, że w tym przypadku Partia przyjęła środki finansowe z pożyczki udzielonej przez osobę fizyczną, a zatem z nieuprawnionego źródła.

Na podstawie art. 39a ust. 4 ustawy o partiach politycznych, partii przysługuje prawo dobrowolnego wpłacenia, w terminie 60 dni od dnia doręczenia jej postanowienia Państwowej Komisji Wyborczej, na rachunek bankowy urzędu skarbowego właściwego dla siedziby partii, równowartości środków przyjętych z naruszeniem przepisów tej ustawy. Potwierdzenie wpłacenia równowartości tych środków partia zobowiązana jest przedstawić Państwowej Komisji Wyborczej. W przypadku niedokonania dobrowolnej wpłaty tych środków, wszczęte zostanie postępowanie określone w art. 39a ust. 5 ustawy o partiach politycznych.

Partia polityczna Unia Polskich Ugrupowań Monarchistycznych w okresie sprawozdawczym spełniła obowiązek prowadzenia na jej stronie podmiotowej Biuletynu Informacji Publicznej rejestru wpłat od osób fizycznych w kwocie przekraczającej w jednym roku 10 000 zł, z wyłączeniem składek członkowskich, o którym jest mowa w art. 25 ust. 6-13 ustawy o partiach politycznych, oraz rejestru

umów, będącego zbiorczym zestawieniem informacji o umowach zawartych przez partię polityczną, o którym jest mowa w art. 27a tej ustawy.

Państwowa Komisja Wyborcza, po ustaleniu powyższego na podstawie sprawozdania finansowego i dokumentów do niego dołączonych oraz wyjaśnień Partii, postanowiła jak w sentencji.

Od niniejszego postanowienia partii politycznej Unia Polskich Ugrupowań Monarchistycznych przysługuje prawo wniesienia skargi do Sądu Najwyższego, w terminie 7 dni od dnia doręczenia postanowienia.

Przewodniczący
Państwowej Komisji Wyborczej

Sylwester Marciniak